

© Ros Ribas

el dúo de la africana

un espectacle de **xavier albertí i lluïsa cunillé**
a partir de la sarsuela de
manuel fernández caballero i miguel echegaray

Teatre Lliure: Montjuïc –Sala Fabià Puigserver: del 12 d'abril al 6 de maig

el dúo de la africana

un espectacle de **Xavier Albertí** i **Lluïsa Cunillé**

a partir de la sarsuela de **Manuel Fernández Caballero** i **Miguel Echegaray**

dramatúrgia **Lluïsa Cunillé** / escenografia **Lluc Castells** / vestuari **María Araujo** / il·luminació **Albert Faura (a.a.i.)** / moviment **Barbara Kasprowicz** / caracterització **Toni Santos** / espai sonor **Jordi Orriols**

intèrprets

Chantal Aimée Sra. Governadora / **Xavier Albertí** Maestro / **Pere Arquillué** Empresario / **Joan Carreras** Greguerío / **Miquel Cobos** Giussepini / **Oriol Genís** regidor / **María Hinojosa** La Antonelli / **Alicia Pérez** ballarina dels peus descalços, Amina, Doña Serafina / **Carme Sánchez** 1a. veu femenina de cor / **Cor de Cambra Fòrum Vocal: Susanna Agustín, Gemma Andreu, Rafel Aragonès, Dinna de Rosa, Pau Fincias, Albert Gràcia, Anna Mañas, Maria Melnychin, Carme Mora, Leonor Ràfols, Toni Such, Toni Trigueros, Víctor Vilca i Montserrat Vives**

veus en off **Víctor Molina** i **Rafa Cruz**

ajudant de direcció **Carles Fernández** / ajudanta d'escenografia **Irene Martínez** / ajudanta de vestuari **Mireya Llatge** / pianista repetidor **Santiago Barro** / escultura del gos **Amadeu Ferré** / mecanisme del gos **Lluís Traveria** / alumne en pràctiques de direcció de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona **Xavi Martínez** / oient **Fèlix Vilata**

construcció d'escenografia **Castells Planas de Cardedeu**

i els equips del **Teatre Lliure**

producció **Teatre Lliure**

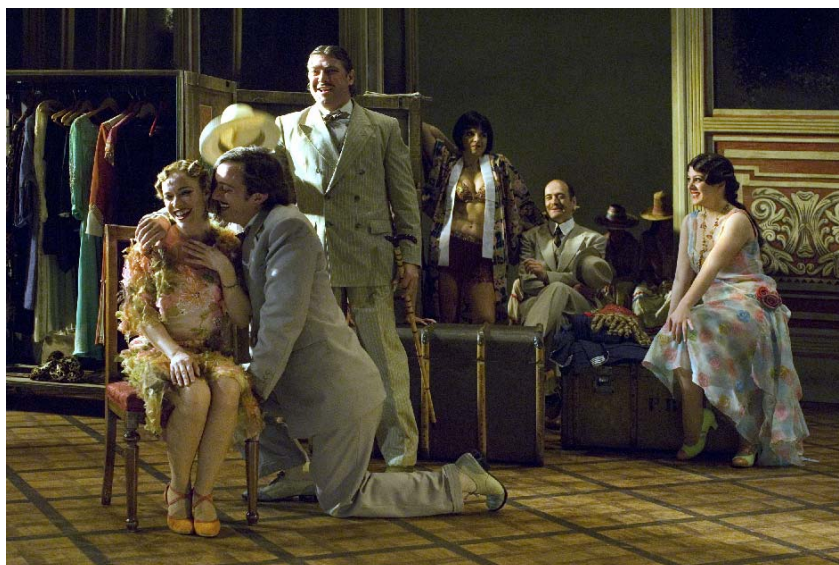
agraïments **Artur Arranz, Carlos Murias**

durada de l'espectacle **1h. 40' sense pausa**

espectacle en castellà

L'aliança entre **Xavier Albertí** i **Lluïsa Cunillé** s'acosta aquesta vegada al món de la sarsuela amb una relectura de la peça de Miguel Echegaray i Manuel Fernández Caballero. L'espectacle és una reflexió pirandelliana sobre la teatralitat musical a partir de la famosa peça de 1893, una creació de com hauria pogut arribar a ser la sarsuela avui, en aquest país, si hagués continuat la tradició que es va veure interrompuda pel llarg parèntesis de la Guerra Civil i els 40 anys de franquisme.

La sarsuela original *El dúo de la Africana* és un sainet que reprèn el vell tòpic del teatre dins el teatre –i, en aquest cas, de l'òpera dins de la sarsuela. Es va estrenar al Teatro Apolo de Madrid el 13 de maig del 1893, on va estar en cartell durant tres temporadas seguidas. N'és especialment famós la jota *No cantes más la Africana*, un exemple magnífic de dúo de sarsuela. L'argument és simple i les situacions gracioses fonamenta es en l'equívoc. La companyia d'òpera de Querubini, un empresari de tercera grotesc i avar, que vol representar *La Africana* de Giacomo Meyerbeer, una òpera amb llibret d'Eugène Scribe estrenada a la Gran Opera de París el 28 d'abril de 1865. Els intents per materialitzar l'obra topen amb diverses trames paral·leles, com l'amor platònic del tenor per la soprano, que es la dona de Querubini, i l'amor de la filla de l'empresari pel tenor Giuseppini mentre la persegueix el baix de la companyia. Una tempesta d'equívocs i de passions enfrontades que porten a un final sorprenent i hilarant.

© Ros Ribas

manuel fernández caballero

Compositor de sarsueles i de música religiosa. Nascut a Múrcia el 14 de març del 1835 i mort a Madrid el 26 de febrer del 1906. Va ser el petit de 18 germans i fill pòstum del seu pare. Un cunyat seu va detectar que tenia dots musicals i el va empènyer a seguir aquesta carrera. El 1850 es va instal·lar a Madrid per seguir els estudis musicals al Conservatori, on va estudiar piano amb Pedro Albéniz i composició amb Hilarión Eslava. El 1854 va compondre la seva primera sarsuela, *Tres madres para una hija*, i ja va obtenir un cert èxit. L'any següent va estrenar *La vergonzosa en Palacio*, i va entrar a tocar el violí a l'orquestra del Teatro Real. Després va dirigir les orquestres d'altres teatres madrilenys, per als quals va escriure diverses composicions amb un èxit relatiu. Cansat d'aquesta carrera una mica gris, el 1864 es va traslladar a Cuba, on es va estar set anys fent de director d'una companyia de sarsuela. Va tornar a Madrid el 1871, on es va dedicar sobretot a la composició de sarsueles, ja com un autor consagrat. El 1902 va ingressar a l'Academia de Bellas Artes, on va llegir un discurs sobre *Los cantos populares españoles*, i dos anys després Madrid li va retre un homenatge per celebrar els seus 50 anys de dedicació a la música teatral.

Les seves obres mostren de manera eloqüent un gran domini de l'orquestració i un estil elegant, i van obtenir una fama destacada les seves sarsueles *La Marsellesa* (1876), *Los sobrinos del Capitán Grant* (1877), *Chateau Margaux* (1887), *El dúo de la africana* (1893), *El cabo primero* (1895), *La viejecita* (1897) i *Gigantes y cabezudos* (1899).

miguel echegaray

Dramaturg, nascut a Quintanar de la Orden el 1848 i mort a Madrid el 1927. Germà del dramaturg i polític il·lustrat José Echegaray (Premi Nobel de Literatura el 1904 i un dels impulsors de l'obra d'Ibsen al nostre país). Va escriure més d'un centenar de populars sarsueles, d'entre les quals destaquen *El dúo de la Africana* (1893), *La viejecita* (1897) i *Gigantes y cabezudos* (1899); sainets i comèdies com *Los hugonotes* (1889) i *Caridad* (1903).

xavier albertí

Lloret de Mar, 1962

Durant els anys de formació, realitza estudis de piano i de composició musical a Barcelona, Madrid, Granada, Florència, Siena, Stuttgart i Viena amb mestres tant diversos com Luis de Pablo, Cristóbal Halffter, Tomás Marco, Helmut Lachenmann, Luciano Bero, Armando Gentilucci i Karl-Heinz Stockhausen. Té composicions estrenades als festivals de música contemporània d'Assís, Florència, Siena, Basilea, Munic, Viena, Madrid i Barcelona, entre d'altres. Obté el Premi a la Jove Creativitat atorgat per la Generalitat de Catalunya per l'Opera *Schneider*, amb llibret de Sergi Belbel. Titulat Superior en Direcció Escènica per l'Institut del Teatre. Del 1996 al 1999 va dirigir el Festival Grec de Barcelona. entre d'altres, ha estat guardonat amb els premis:

2004	Premi Butaca al Millor Director per <i>Vianants</i>
Premi ADE "Cipriano de Rivas Chérif" a la Millor Adaptació per <i>Maestros Antiguos</i>
2003	Premi de la Crítica de València al Millor Espectacle no Valencià per <i>Mestres antics</i>
1997	Premi Butaca a la Qualitat i al Saber Fer per la programació del Festival Grec
1992	Premi Nacional Adrià Gual
1991	Premi Extraordinari d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre

últims treballs com a director

- 2007 Recital de poesia catalana amb Lou Reed, Laurie Anderson i Patti Smith. Mostra de cultura catalana a Nova York *Made in Catalunya*. Baryshnikov Ars Center .
- 2006 *Sangre Lunar*. Centro Dramático Nacional.
PPP, amb Lluïsa Cunillé, a partir de Pier Paolo Pasolini. Teatre Lliure.
Tennessee, sobre i a partir de textos de Tennessee Williams. Teatre Romea.
De Manolo a Escobar. Teatre Condal.
Crónica sentimental de España. Sala Muntaner.
- 2005 *L'home de teatre*, de Thomas Bernhard. Teatre Lliure.
El pianista, de M. Vázquez Montalbán. Festival Grec.
- 2004 *Boris Vian, constructor d'imperis*, textos, cançons i poemes de Boris Vian. Sala Muntaner.

- Vianants*, Sala Beckett.
- El pes de la palla*, de Terenci Moix i adaptació de Lluïsa Cunillé. Teatre Romea.
- 2002 *Orgia*, de Pier Paolo Passolini. Teatre Lliure.
- Troilus i Cressida*, de W. Shakespeare, versió de Lluïsa Cunillé. Festival Grec i Teatre Lliure.
- Marina*, òpera d'E. Arrieta. Festival Castell de Perelada, Teatro de la Maestranza de Sevilla, Teatro Calderón de Valladolid i Teatro del Baluarte de Pamplona.
- Carmen*, de Georges Bizet. Teatro Verdi de Pisa.
- Et diré sempre la veritat*, de Xavier Albertí, Lluïsa Cunillé i Lluís Homar. Estrenada al Festival Temporada Alta de Girona.
- Traïció*, de Harold Pinter. Sala Muntaner.
- Hamlet, o les conseqüències de l'amor filial*, de Jules Laforgue, dins el cicle *Solos* al Festival Grec 03.
- Mestres antics*, de Thomas Bernhard. Teatre Romea i Centro Dramático Nacional.
- 2001 *I la llum no es veu. Pels carrers de Basquiat*. L'Espai de Música i Dansa.
- El gat negre*, de Lluïsa Cunillé. Teatre Malic.
- Pèndols d'aigua*, de Francesc Messeguer. AIET de la Universitat de Barcelona.
- Más extraño que el paraíso*, textos de Jaime Gil de Biedma i Lluïsa Cunillé. Convent dels Àngels al Festival Grec i Sala Muntaner.
- 2000 *Passatge Gutenberg*, de Lluïsa Cunillé. Nou Teatre Tantarantana.
- Mirador*, de Paco Zarzoso. Moma Teatre de València.
- Ànsia*, de Sarah Kane. Sitges Teatre Internacional.
- Tórtola Valencia*. Teatre de la Maestranza de Sevilla.

© Ros Ribas

Luïsa Cunillé

Badalona, 1961

És una de les autores teatrals catalanes més actives dels darrers anys. Les seves obres mostren un món personal fort i delicat alhora, amb un llenguatge depurat i concís, on d'alguna manera sempre hi queda suspès l'enigma, el misteri. Des de l'estrena de la seva primera obra, *Rodeo* (Premi Calderón de la Barca 1991), Cunillé no ha deixat d'estrenar i publicar nous textos, als quals se sumen també darrerament dramàtiques i guions cinematogràfics. Durant tres anys va participar als seminaris de dramàtica textual impartits per José Sanchis Sinisterra a la Sala Beckett de Barcelona. És cofundadora amb Paco Zarzoso i Lola López de la Companyia Hongaresa de Teatre l'any 1995. Per al cinema, ha elaborat el guió de la pel·lícula *Febrero*, dirigida per Sílvia Quer.

últimes estrenes de teatre

- 2006 *La cantant calba al McDonald's*. Dir Joan Ollé. Teatre Lliure.
PPP, amb Xavier Albertí, a partir de Pier Paolo Pasolini. Teatre Lliure.
- 2005 *Occisió*. Dir. Lurdes Barba. Teatre Lliure.
- 2004 *Barcelona, mapa d'ombres*. Dir. Lurdes Barba. Sala Beckett.
Vianants. Escrita amb Paco Zarzoso. Dir. Xavier Albertí. Sala Beckett.
Il·lusionistes. Dir. Paco Zarzoso. Teatre Lliure.
- 2003 *Aquel aire infinito*. Casa de Cultura de Sagunt.
- 2002 *Húngaros*. Escrita amb Paco Zarzoso. Casa de Cultura de Sagunt.
Troilus i Cressida, de William Shakespeare. Dir. Xavier Albertí. Teatre Lliure. Festival Grec.
Et diré sempre la veritat. Dir. Xavier Albertí. Teatre Lliure. Festival de Tardor de Girona.
El aniversario. Sala Galileo de Madrid. Festival de Otoño.
- 2001 *El gat negre*. Teatre Malic .
Más extraño que el paraíso. Convent dels Àngels. Festival Grec.
- 2000 *Passatge Gutenberg*. Teatre Nou Tantarantana. Premi de la Crítica de Barcelona.
Viajeras. Escrita amb Paco Zarzoso. Sala Palmireno de València.

els intèrprets

chantal aimée

Actriu llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Ha fet *stages* amb Carol Rosenfeld al HB Studio de Nova York, Núria Espert, Stuart Hopps a la Lambda School de Londres i Franco di Francescantonio. Ha treballat, entre d'altres, sota la direcció de Núria Espert, Xavier Albertí, Pere Sagristà, Manel Dueso i Joan Castells. Els seus darrers muntatges han estat *Criatures*, dir. David Plana; *Macbeth*, dir. Calixto Bieito; *El sopar dels idiotes*, dir. Paco Mir; *L'oficiant del dol*, dir. Carlota Subirós; *La ópera de cuatro cuartos*, dir. Calixto Bieito; *J.R.S. (de dotze anys)*, dir. Manuel Dueso; *Homenatge a Catalunya*, dir. Josep Galindo; *Hombres*, dir. Sergi Belbel. En televisió ha participat en diverses sèries com *La Grand Battré* (TV3 i TF1), *Laberint d'ombres*, *Jet Lag* i *Majoria absoluta* (TV3) i *Hospital Central* (Videomedia). I en cinema ha treballat sota la direcció de Francesc Bellmunt (*Rateta rateta*), Siegfried Monleón (*L'illa de l'holandès*), Cesc Gay (*En la ciudad*) i Patxi Barco (*El final de la noche*). El 2005 entra a formar part de la companyia Teatre Lliure on ha participat en *Ricard 3r* i *Otel·lo*, i en l'explotació en gira de *Santa Joana dels escorxadors*. També va formar part del repartiment d'*Arbusht*, dir. Àlex Rigola.

pere arquillué

Debuta als escenaris professionals el 1990 amb *Tàlem*, de Sergi Belbel. Des de llavors ha participat en nombrosos muntatges del mateix Belbel (*Qui compra maduixes?*, *La filla del mar* – amb què obté el premi de l'Associació d'actors i Directors al Millor Actor Protagonista -, *Colometa la gitana*, *Morir* i *L'habitació del nen*). Ha treballat també amb Calixto Bieito (*El somni d'una nit d'estiu*), Domènec Reixach (*Lo desengany*), Rafel Duran (*El mercat de les delícies*), Lluís Homar (*Els bandits*), Penny Cherns (*Tant x tant Shakespeare*), Georges Lavaudant (*Els gegants de la muntanya*), Rosa M. Sardà (*El visitant*) i Xavier Albertí (*Orgia*). Destaca especialment la seva participació en diversos muntatges de J.M. Flotats (*Àngels a Amèrica* – amb què obté el premi de la Crítica de Barcelona 1997 a la Millor Interpretació - i *La Gavina*), Ariel García Valdés (*La corona d'espines* i *Galatea*) i Joan Ollé (*Así que pasen cinco años*, *De poble en poble* i *Fedra*). Des del 2003 ha treballat amb Àlex Rigola a *Juli César*, *Santa Joana dels escorxadors*, *Ricard 3r*, *Arbusht* i *La nit just abans dels boscos*, i aquesta temporada ha protagonitzat *Otel·lo*, dir. Carlota Subirós. En cinema, ha rodat una desena de pel·lícules amb directors com Ventura Pons, Carlos Saura, Cesc Gay, Fernando León de Aranoa o Manuel Martín

Cuenca. En televisió ha participat en sèries (*Secrets de família*, *Estació d'enllaç*, *Jet Lag* o *Mar de Fons*) i també en telefilms (*L'estratègia del cucut*, *Mónica* o *El concursazo*).

joan carreras

Format a l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Ha treballat amb diversos directors, com Moisès Maicas (*Quan serà pintada una escena de fons sense fi*, de J. Brossa), Ferran Madico (*Molt soroll per no res*, de W. Shakespeare), Rosa Novell (*Les dones sàvies*, de Molière), Magda Puyo (*L'excés*, de Neil Labute), Ariel García Valdés (*Galatea*, de J.M. de Sagarra), Toni Caffiero (*Els dos bessons venecians*, de C. Goldoni), David Plana (*Mala Sang*) o Víctor Conde (*La tienda de los horrores*, d'Alan Menken i Howard Ashman). Ha participat també a *La filla del mar*, dir. Josep Maria Mestres, *El coronel ocell*, dir. Rafel Duran, *El somni d'una nit d'estiu*, dir. Àngel Llàcer, *L'escola de dones*, dir. Carles Alfaro, *Electra*, dir. P. A. Angelopoulos, *Nits blanques*, dir. Carlota Subirós. Amb Àlex Rigola ha treballat a *Titus Andrònic*, *Suzuki I i II*, *Woyzeck*, *Glengarry Glen Ross*, *Santa Joana dels escorxadors*, *Ricard 3r.* i *Arbusht*, i a la segona temporada de *Juli Cèsar*. Aquest any ha participat també en *Otel·lo*, dir. Carlota Subirós. En televisió ha participat en sèries com *Porca Misèria* i també en diverses telemovies.

miquel cobos

Nascut a Barcelona, va començar els estudis musicals a l'Escolania de Montserrat, i es va formar posteriorment al Conservatori del liceu i a l'Acadèmia Frideric Chopin de Varsòvia. Ha participat com a solista en diversos concerts tant de música antiga com contemporània i d'òpera al Japó, la Xina, l'Europa de l'Est, França i Gran Bretanya, entre d'altres països. Els últims anys ha pres part entre d'altres de la *Missa* de Leonard Bernstein, dirigida per Joan Ollé, i *La bella Helena*, dirigida per Josep Maria Mestres. Ha participat en els muntatges de *Mar i Cel*, de Dagoll Dagom, i ha fet el protagonista del musical *Gaudí*, d'Albert Guinovart per al BTM.

oriol genís

Ha estudiat interpretació a l'Institut del Teatre de Barcelona i tècnica vocal amb diversos professors de cant: Lina Richarte, Joaquim Proubasta, Sjabbe van Selfhout i Alejandra Spagnuolo, i Maria de Vega. Ha seguit cursos de comèdia musical amb Hellen Gallagher; sobre Shakespeare amb Konrad Zschiedrich, Penny Cherns i Sue Weston; d'interpretació amb Carol Rosenfeld, i ha fet un *stage* al Théâtre du Soleil amb Ariane Mnouchkine. Ha fundat els grups

Terrabastall-Tall-Ball-Ventall, amb un treball especialment dirigit al teatre de carrer, i el grup Teatre de l'Àngel A.C., especialitzat en espectacles de pista: *Soldadito Valiente* (cabaret antimilitarista), *Andrés Villarrosa* (presentat als Festivals de Tardor i al Festival de les Arts, el 1992) i *El dúo de la Surafricana*, dirigit per Antón Gerona i basat en el món de la sarsuela al Teatre Borràs. És també cofundador del grup de Teatre Al Ring i de Teatre de Calaix S.C.C.L. Va formar part del cor del Grup d'Òpera de Barcelona, que va presentar diverses òperes al Teatre Grec sota la direcció de Mario Gas. Amb en Xavier Albertí ha treballat en els espectacles *Crónica Sentimental de España*, *PPP sobre textos de Pier Paolo Pasolini*, *L'home de Teatre*, *Boris Vian, constructor d'imperis* o *Troilus i Cressida*.

maria hinojosa

Cantant i professora. Estudia cant amb M. Teresa Boix al Conservatori Professional de Música de Sabadell, on es diploma, i obté el títol superior de cant i de *Lied* a l'Escola Superior de Música de Catalunya – ESMUC. Ha seguit diversos cursos especialitzats, i actualment estudia amb Enedina Lloris, Marco Evangelisti i Enrique Ricci. Debuta als 16 anys en l'àmbit de la sarsuela. Posteriorment salta a l'òpera i a l'oratori, i més recentment a l'àmbit de la música contemporània, de la qual ha enregistrat diverses peces i ha fet concerts en gira internacional. També ha treballat la música barroca, especialment a partir de la seva incorporació a l'Acadèmia Europea Barroca d'Ambronay. El 2003 va obtenir el segon premi del certamen per a veus joves Manuel Ausensi del Gran Teatre del Liceu. Recentment ha participat en el concert d'inauguració de l'exposició *La música i el III Reich*, de la Fundació Caixa Catalunya.

alícia pérez borràs

Formada principalment a l'estudi Festino Barocco amb Txiki Berraondo i Manuel Lillo, ha seguit nombrosos cursos monogràfics d'interpretació, dansa, tècnica vocal, cant, manipulació d'objectes i doblatge amb alguns dels especialistes més destacats del país. Ha treballat, entre d'altres, sota la direcció de Xavier Albertí (*Troilus i Cressida*, de W. Shakespeare; *Orgia*, de Pier Paolo Pasolini; *Más extraño que el Paraíso*, de Jaime Gil de Biedma i Lluïsa Cunillé; *El gat negre*, de Lluïsa Cunillé), Carles Salas (*Hamlet*, de W. Shakespeare; *Dies de dansa*), Carlota Subirós (*I mai no ens separarem*, de Jon Fosse; *Ària del diumenge*, *Líliom*, de Ferenc Mòlnar), Ramon Simó (*Antígona*, versió de Jordi Coca), Xicu Masó i Pep Tosar (*El Mestre i Margarita*, de M. Bulgàkov). També ha participat en diversos espots i curtmetratges. Amb Rigola

ha treballat *Juli Cèsar*, *Santa Joana dels escorxadors*, *Ricard 3r* i *Arbusht*. Aquesta temporada també ha participat en *Otel·lo*, dir. Carlota Subirós. En televisió ha participat també a la sèrie *Mar de fons* de TVC.

carne sánchez

Nascuda a Barcelona, realitza estudis musicals al Conservatori Superior de Música del Liceu i a Alemanya, al conservatori d'Essen. Ha participat com a solista en diversos muntatges de teatre musical amb les companyies El Musical Més Petit i Comediants. En l'àmbit operístic, i també en formacions de cambra, ha estrenat diversos autors contemporanis, com Eduardo Diago, Albert Sardà, Eduard Resina o Xavier Maristany. En l'àmbit de la sarsuela ha treballat en diverses produccions al Teatro de la Zarzuela de Madrid, com ara *La verbena de la Paloma*, dirigida per Calixto Bieito. També ha participat en enregistraments de música contemporània, teatre musical i doblatge de pel·lícules.

cor de cambra fòrum vocal

El cor de cambra Fòrum Vocal va iniciar les seves activitats a la parròquia de la Salut del barri de Gràcia de Barcelona el mes de setembre de 1994. L'any 1996, Xavier Chavarría es va fer càrrec de la direcció del cor fins el juliol de 2005. Al setembre del 2006, Daniel Mestre pren la direcció del cor. Actualment Fòrum Vocal és un col·lectiu de vint músics amb una sòlida formació musical i una àmplia experiència en el món coral. Ha actuat arreu de Catalunya i a Bèlgica, entre d'altres a la inauguració del *Teatre Clavé de Tordera*; concert del Simposi Internacional J. S. Bach a l'Auditori de Barcelona; cicle Ribermúsica; Setmana de les Flors a Girona; cicle Clàssica als Parcs i Festa de la Primavera per l'Ajuntament de Barcelona; Festival d'estiu de Barcelona GREC 2001; Festival Terra de Trobadors; Auditori Winterthur festivals dels Enginyers; Festival Tiana Antica; *Any Dalí- Invitació al somni* de Feliu Gasull Teatre Jardí de Figueres ; Festival «Ruta del Cister» 2005. Ha treballat amb els directors Josep Prats, Guerassim Voronkov, Francesc Bonastre, Lluís Vila, Jerzy Salvarowsky, Laszlo Heltay, David Malet i Xavier Puig. Catalunya Música ha enregirat tres dels concerts que ha realitzat. Fòrum Vocal pertany a la Federació Catalana d'Entitats Corals (FCEC).

l'equip artístic

maría araujo

vestuari

Dissenyadora de vestuari, especialista en investigació d'imatge i caracterització per a cinema, teatre, televisió i altres mitjans audiovisuals. S'inicia en cinema el 1980. Entra a l'alta costura, presentant col·leccions al saló Gaudí i al saló Cibeles, el 1985-86. Un any més tard debuta en teatre de la mà de Jordi Mesalles, i fins ara ha compaginat les diverses activitats amb incursions també a la televisió. Durant els anys 80 presenta diverses exposicions d'obra pròpia, tant de vestuari com de complements de joieria. Als 90 obté un seguit de premis per la seva activitat teatral: Premi de la Crítica de Barcelona en tres ocasions pels muntatges *Cal dir-ho?*, dir. Josep M. Flotats; *Les dones sàvies*, dir. Rosa Novell; i *Amadeus*, dir. Àngel Alonso, que obté també el Premi Max de les Arts Escèniques. Des de l'any 2000, ha participat en muntatges d'Àngel Alonso, Joan Lluís Bozzo, Manuel Dueso, Magüi Mira, Josep Costa, Ramon Simó, Ferran Madico, Carles Alfaro, Josep M. Mestres i Josep Maria Pous, entre molts d'altres. Amb Xavier Albertí ha col·laborat a *El pes de la palla*, *Sangre Lunar* i *P.P.P.*

Iluc castells i icart

escenografia

Fill de la família d'escenògrafs Castells, es diploma a l'Escola Massana en dibuix el 1995. Des de llavors es dedica professionalment al disseny d'escenografia i vestuari, seguint la tradició. Ha treballat sota la direcció de Tim Baker, Frederic Roda, Montse Mitjans, Mónica Pérez, Esteve Banús, Josep Maria Mestres, Pep Anton Gómez, Joan Anton Sánchez, Pau Monterde, Jaume Mallofré, i Marta Carrasco entre d'altres, i per a les companyies Dagoll Dagom, Els Joglars, Monti & Cia, El terrat, Nushka i la productora El Tricicle. Entre els seus últims treballs destaca *El virus*, dir. David Selvas (2004) i la seva col·laboració amb Xavier Albertí a *L'home de teatre*, de T. Bernhard (2005), *P.P.P.* (2005), *Tennessee* i *Memoria sentimental de España* (2006). Ha treballat amb Xicu Masó a *Al vostre gust*, de W. Shakespeare; *Absolutament lluny*, de J. Julien; *Leonci i Lena*, d'A. Büchner; *El mestre i Margarita*, de M. Bulgàkov; *El fantàstic Francis Hardy*, de B. Friel; *La mel*, de Tonino Guerra i *La strada*, de F. Fellini.

albert faura

il·luminació

Format a l'Institut del Teatre de Barcelona com a il·luminador. Ha seguit el curs internacional d'il·luminació organitzat pel British Council a Londres. Ha treballat amb directors com Núria Espert, Adolfo Marsillach, Josep Maria Flotats, Nicolas Joel, Rafel Duran, Sergi Belbel, Alfredo Arias, Ferran Madico, Frédéric Alagna, Rosa Novell, Jordi Savall, Josep Mª Mestres, Joan Font, Frederic Amat, José Antonio Gutiérrez, Joan Ollé, Abel Folch, Gilbert Deflo, Marco Antonio Mareli i Bigas Luna, entre d'altres. Ha col·laborat amb escenògrafs destacats, com Ezio Frigerio, Gerardo Vera, Hugo de Ana, Montse Amenós, Marco Antonio Mareli, Jon Berrondo, Frederic Amat, Enric Miralles, i amb els coreògrafs Ramon Oller i Cesc Gelabert. Destaquen entre els seus últims espectacles *En Pólvora*, d'À. Guimerà, dir. Sergi Belbel; *Pels pèls*, de P. Pörtner, dir. Abel Folch; *Tenese*, versió i direcció Xavier Albertí; *Vells temps*, de H. Pinter, dir. Rosa Novell; *Carnaval* de J. Galceran, dir. Sergi Belbel; *15 de T de Teatre*; *L'home de teatre*, de T. Bernhard, dir. Xavier Albertí; *Sangre Lunar*, de J. Sanchis Sinisterra, dir. Xavier Albertí; *Paradís*, de J. Galceran, dir. Josep M. Mestres; *Falses confidències*, de P. de Marivaux, dir. Sergi Belbel; *Mentiders*, d'A. Neilson, dir. Abel Folch; *Casa i Jardí*, d'Alan Ayckbourn, dir. Ferran Madico; *Fi de Partida*, de S. Beckett, dir. Rosa Novell; *Greus Qüestions*, d'E. Mendoza, dir. Rosa Novell. Salt. Ha treballat també en òpera, sota la direcció de Lluís Pasqual, Joan Font, La Fura dels Baus i Comediants, entre d'altres. Entre les seves últimes produccions s'hi compta *La Cenerentola*, a la Houston Grand Opera, i *Simon Boccanegra*, amb direcció de Lluís Pasqual, al Palau de les Arts Reina Sofia de València. Ha obtingut el Premi Butaca 2002 per *Dissabte, Diumenge i Dilluns*, el Premi Butaca 2001 per *La Dama Enamorada*, el Premi Max 1999 i el Premi de la Crítica de Barcelona 1999 per *Faust Versió 3.0* i el Premi de la Crítica de Barcelona 1998 per *Maria Rosa*. Ha estat també col·laborador habitual del programa *A les tres Teatre* de Catalunya Cultura, amb l'espai *A l'ombra*.

carles fernández

ajudant de direcció

Llicenciat en Dret per la Universitat Pompeu Fabra, es forma en Història de l'Art a la Universitat de Barcelona i eDirecció escènica i Dramatúrgia a l'Institut del teatre de la Diputació de Barcelona. Ha seguit diversos cursos de dramatúrgia, música, escultura i arquitectures efímeres. Té experiència com a traductor teatral i literari i, en ensenyament i en gestió cultural. Ha dirigit l'Aula de Teatre

d'exalumnes de la UPF entre el 2003 i el 2006. Des del 2002 ha dirigit també peces de Dario Fo, Joan Brossa, Heiner Müller i Bertolt Brecht i ha elaborat diverses càpsules per a l'espai Àreatangent. Ha col·laborat amb Marta Carrasco, Dani Nel·lo i Jaume Ribera. Ha estat ajudant de direcció Carme Portaceli, Francesc Nel·lo, Franco di Francescantonio. Amb Xavier Albertí ha estat ajudant als espectacles *Vianants*, *El pes de la palla* (2004) i *P.P.P.* (2006).

© Ros Ribas

la sarsuela a catalunya

L'aparició de la sarsuela moderna a Catalunya és contemporània a la seva aparició a Madrid. Les primeres representacions a Barcelona daten de 1850, i ja la temporada 1852-53 el Liceu va programar 8 sarsueles, entre elles la primera coneguda en català: *La tapada del Retiro*, de Nicolau Manent, que van tenir una bona acollida. No obstant, en la crítica musical barcelonina va arrelar i es va establir l'opinió partidista que el públic de Barcelona s'estimava més l'òpera. Però els fets eren inqüestionables: per exemple, la temporada 1853-54, el Teatre de la Santa Creu de Barcelona només va programar sarsuela. La influència dels llibretistes Luis de Olona y Gaeta i Francesc Camprodon, habituals col·laboradors de Gaztambide, Arrieta i Barbieri, va ser decisiva en la difusió de la sarsuela a Barcelona, a través de l'organització d'espectacles i l'estrena de les obres que havien triomfat a Madrid.

Segons F. Cortès, s'han catalogat 424 obres líriques amb text català produïdes entre 1850 i 1950, moltes d'elles sarsueles. Entre els anys 1870 i 1877 triomfen les sarsueles catalanes de Nicolau Manent, Josep Teodoro Vilar i els germans Josep Ribera i Miró i Cosme Ribera i Miró, amb llibrets de diversos escriptors entre els que destaca Serafí Pitarra. Hi ha tres tipus d'obres predominants: el quadre de costums catalans; els "capritxos-còmico-lírico-ballables-bufos" i les sarsueles còmiques en un acte. Després d'una certa decadència, la sarsuela ressurgeix a finals de segle. Urbà Fando i Rais va aconseguir èxits extraordinaris, sobretot amb la sarsuela *Lo somni de la Ignocència* (1895), sobre llibret de Conrad Colomer. També a finals de segle comencen a deixar-se sentir les influències de l'estètica modernista en les arts catalanes. El compositor Enric Morera va intentar la promoció d'un teatre líric català modernista. Hi van col·laborar, entre d'altres, l'escriptor Apel·les Mestres i els compositors Enric Granados i Joan Gay. El nou gènere, però, va fracassar, deixant fred el públic modernista i avorrint l'aficionat a la sarsuela tradicional. A partir de 1920, el Paral·lel de Barcelona va esdevenir un centre d'important activitat sarsuelística, on es van estrenar sarsueles en castellà dels millors compositors del gènere i on es va establir un gust particular per la sarsuela més pròxima estilísticament a l'opereta centreuropea. Alguns compositors destacats, com Rafael Millán, van desenvolupar la seva carrera quasi exclusivament a Barcelona.

més informació:

www.zarzuela.net

<http://es.geocities.com/mizarzuela/index.html>

<http://www.geocities.com/Vienna/Strasse/3300/index2.html>